

**AIŠKINAMASIS RAŠTAS  
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS  
PELNO MOKESČIO ĮSTATYMO NR. IX-675  
2 STRAIPSNIO PAKEITIMO  
ĮSTATYMO PROJEKTO**

2019 m.

d. Nr.

Vilnius

**1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai:**

Rizikos ir privataus kapitalo subjektų pagrindinė veikla – investavimas į ankstyvosiose veiklos stadijose esančias įmones (startuolius), siekiant skatinti inovatyvių produktų ir paslaugų kūrimą, plėtoti ir didinti tokių įmonių vertę.

Investuodami į startuolius rizikos ir privataus kapitalo subjektai gali rinktis investuoti į startuolių nuosavybės vertybinius popierius (akcijas) arba konvertuojamąsias obligacijas, kurios, pasibaigus jų išpirkimo terminui, gali būti pakeistos į įmonės akcijas.

Verslo praktika rodo, kad investicijos į nuosavybės vertybinius popierius nėra patraukli ir lanksti investavimo forma, kadangi startuolis tokiu būdu praranda dalį įmonės kontrolės. Investuotojui tai reiškia, kad startuolio nesėkmingos arba neskaidrios veiklos atveju atliktą investiciją bus sudėtinga arba praktiškai neįmanoma atgauti arba sumažinti investicinius nuostolius. Dėl šios priežasties, abejoms pusėms ši investavimo forma nėra patraukli.

Konvertuojamųjų obligacijų investavimo modelis leidžia startuoliams išlaikyti didesnę savo įmonės kontrolę, palengvina įmonės vertės nustatymo klausimus bei suteikia galimybę investuotojui geriau apsaugoti savo investicijas.

Tačiau pagal dabar galiojančią Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymą (toliau – Pelno mokesčio įstatymas) 2 str. 30<sup>1</sup> dalies redakciją, rizikos ir privataus kapitalo subjektu laikomas tik toks subjektas, kuris daugiau kaip 70 proc. investicijų atliko į nuosavybės vertybinius popierius. Nesilaikant šio santykio (pvz., didinant investicijų dalį į patrauklesnes konvertuojamąsias obligacijas), remiantis Pelno mokesčio įstatymo 12 str. 5 punktu, toks subjektas negalėtų taikyti pelno mokesčio lengvatos, t. y. neapmokestinti gaunamų pajamų. Tai lemia, jog investicijos į konvertuojamąsias obligacijas būdamos patrauklesne investicijos forma sukuria papildomas mokesťines prievoles.

Atsižvelgiant į tai, turėtų būti suvienodintos investicinės sąlygos ir apmokestinimas neturėtų priklausyti nuo investavimo modelio pasirinkimo. Esamas pelno mokesčio reguliavimas silpnina rizikos ir privataus kapitalo subjektų investicinę aplinką Lietuvoje ir neskatina šio sektoriaus konkurencingumo.

Todėl įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad rizikos ir privataus kapitalo subjektai, kurių investicijų daugiau nei 30 proc. sudaro / sudarytų investicijos į konvertuojamąsias obligacijas, taip pat galėtų pasinaudoti pelno mokesčio išimtimi.

Minėtas keitimas sukurs palankią aplinką verslo pradžiai, efektyvins ir skatins rizikos ir privataus kapitalo fondų investicijas į ankstyvosios veiklos stadijos įmones bei prisidės prie sklandžios, tęstinės rizikos bei privataus kapitalo rinkos plėtros Lietuvoje.

Be to, pagal dabar galiojančią Pelno mokesčio įstatymo 2 str. 30<sup>1</sup> dalies redakciją, tam tikri rizikos kapitalo fondai, kurie yra finansuojami išimtinai tik valstybės (nacionalinėmis ar Europos

Sąjungos fondų) lėšomis, negali būti laikomi rizikos ir privataus kapitalo subjektais. Pvz., rizikos kapitalo fondas KŪB „Koinvesticinis fondas“, kurį valdo UAB „INVESTICIJŲ IR VERSLO GARANTIJOS“ (toliau – „Invega“) patronuojamoji įmonė UAB „Kofinansavimas“, o „Invega“ yra šio fondo investuotojas – narys komanditorius, kurio įnašas į fondą finansuojamas tik valstybės lėšomis, yra diskriminuojamas kitų rizikos ir privataus kapitalo subjektų atžvilgiu, nors jo tikslai yra tie patys, kaip kitų rinkoje veikiančių rizikos ir privataus kapitalo fondų. Visiems fondams, tiek finansuojamiems privačiomis, tiek dalinai privačiomis ir viešosiomis, tiek išimtinai tik viešomis lėšomis, turėtų būti sudarytos vienodos sąlygos veikti ir skatinti investicijas į verslus, ypatingą dėmesį skiriant ankstyviausiai stadijai, bei toliau vystyti pradėtą kurti šalies rizikos kapitalo investicijoms palankią aplinką. Atsižvelgiant į tai, siūloma praplėsti rizikos ir privataus kapitalo subjekto sąvoką numatant, kad jais galėtų būti ir subjektai, kurie investavimui pritraukia išimtinai tik viešąsias lėšas.

**2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:**

Projekto rengėjas – Seimo narys Virginijus Sinkevičius.

**3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:**

Pelno mokestis netaikomas tik tokiems rizikos ir privataus kapitalo subjektams, kurių investicijų daugiau nei 70 proc. sudaro investicijos į nuosavybės vertybinius popierius (akcijas). Rizikos ir privataus kapitalo subjektai, kurių investicijų daugiau nei 30 proc. sudaro / sudarytų investicijos į konvertuojamąsias obligacijas, negali pasinaudoti pelno mokesčio išimtimi.

Be to, pelno mokesčio išimtimi negali pasinaudoti ir tokie rizikos ir privataus kapitalo subjektai, kurie investavimui pritraukia išimtinai tik viešąsias lėšas (KŪB „Koinvesticinis fondas“).

**4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:**

Siūloma, kad 70 proc. riba būtų taikoma tiek nuosavybės vertybiniams popieriams, tiek konvertuojamoms obligacijoms kartu, arba jei investicijų portfelis būtų formuojamas tik vienu iš šių investicijų būdų.

Preliminariu vertinimu, įsigaliojus Pelno mokesčio įstatymo pakeitimui, rizikos ir privataus kapitalo subjektai, kurie šiuo metu yra investavimo stadijoje, būtų pasirenkę investicijoms į startuolių konvertuojamąsias obligacijas skirti iki 22 mln. Eur. Fondai, kurie šiuo metu formuoja kapitalą investicijoms, būtų pasirenkę investicijoms į startuolių konvertuojamas obligacijas skirti iki 56 mln. Eur. Todėl bendras Pelno mokesčio įstatymo pakeitimo efektas sudarytų iki 78 mln. Eur investicijų į inovatyvius sprendimus kuriančias įmones.

Be to, įsigaliojus Pelno mokesčio įstatymo pakeitimui, tik išimtinai viešąsias lėšas investuojantis rizikos kapitalo fondas KŪB „Koinvesticinis fondas“ pelno dalį, nesumokėtą kaip mokesčiai, galėtų toliau investuoti į didelį augimo potencialą turinčias įmones, tokiu būdu dar labiau gerindamas kapitalo prieinamumą Lietuvos įmonėms rizikos kapitalo priemonių pagalba.

Pelno mokesčio įstatymo pakeitimas, nors ir suteiktų lengvatų didesniai daliai rizikos ir privataus kapitalo subjektų, tačiau šių subjektų vykdomų investicijų dėka, įmonės, į kurias bus investuota, kurs naujas darbo vietas, sumokės dar daugiau mokesčių į valstybės biudžetą, plės savo veiklas kitose, ne tik Lietuvos, rinkose.

**5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:**

Kadangi teisinis reguliavimas nėra keičiamas iš esmės, vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo Nr. XI-2220 15 straipsnio 1 dalimi ir Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Sprendimų projektų poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo ir įgyvendinimo“, 3 punktu, numatomo teisinio reguliavimo poveikis nevertintas. Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

**6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:**

Kriminogeninei situacijai ir korupcijai įstatymo projektas neigiamos įtakos neturės.

**7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:**

Priimtas įstatymas pagerins sąlygas rizikos ir privataus kapitalo subjektams (fondams, investicinėms bendrovėms, komandinėms ūkinėms bendrijoms), kitaip tariant Lietuvos ir užsienio investuotojams lanksčiau investuoti į ankstyvojoje veiklos stadijoje esančius startuolius, kuriančius inovatyvius ir aukštą pridėtinę vertę turinčius sprendimus. Tai didins Lietuvos investicinį konkurencingumą, verslas, kurį pasieks daugiau rizikos kapitalo investicijų, kurs naujas darbo vietas, mokės didesnius mokesčius valstybei, prisidės prie visos šalies ekonomikos gerovės.

**8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:**

Įstatymą inkorporuojant į teisinę sistemą, kitų įstatymų priimti, keisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

**9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:**

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas, esamos sąvokos nėra keičiamos.

**10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:**

Įstatymo projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

**11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:**

Įstatymui įgyvendinti lydimųjų teisės aktų priimti nereikės.

**12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):**

Papildomų lėšų įstatymui įgyvendinti neprireiks.

Kadangi šiuo metu galioja nepalanki pelno mokesčio aplinka investicijoms į konvertuojamąsias obligacijas, rizikos ir privataus kapitalo subjektai rinkosi investavimo strategiją į nuosavybės vertybinius popierius (akcijas). Tokia veikla iki šiol buvo neapmokestinama pelno mokesčiu. Tačiau vien tik vertybinių popierių investavimo strategija neleidžia pasiekti visų aktualių startuolių.

Įgyvendinus Pelno mokesčio įstatymo pakeitimą, valstybės biudžeto surinkimo situacija liks nepakitusi, t. y. rizikos ir privataus kapitalo subjektų veikla išliks neapmokestinama. Tačiau fondai turės galimybę pakeisti ir pasirinkti parankesnę investavimo strategiją ir nepatirti papildomų kaštų, kurie atsirastų dėl šiuo metu galiojančios Pelno mokesčio įstatymo redakcijos.

Nepaisant to, atlikus poveikio biudžetui vertinimą (priedas Nr. 1), preliminariai valstybės biudžetas dėl įstatymo pakeitimo per 10 metų periodą galėtų netekti iki 838 tūkst. Eur. Tačiau šis biudžeto netekimas nereiškia, jog nepriėmus Pelno mokesčio įstatymo pakeitimo tokia suma būtų surinkta į šalies biudžetą, nes kaip jau minėta, rizikos ir privataus kapitalo subjektai siektų išlaikyti dabartinėje Pelno mokesčio įstatymo redakcijoje numatytą 30 proc. investicijų į konvertuojamąsias obligacijas ribą, kas leistų ir toliau fondų veiklos pajamų neapmokestinti pelno mokesčiu. Tačiau toks ribos galiojimas neleistų priimti lanksčių investavimo sprendimų.

Be to, remiantis Lietuvos rizikos ir privataus kapitalo asociacijos duomenimis, startuoliai, į kuriuos investavo rizikos ir privataus kapitalo fondai, vien per 2018 m. į šalies biudžetą sumokėjo **daugiau nei 271 mln. Eur mokesčių**. Priėmus Pelno mokesčio įstatymo pakeitimą ir sukūrus palankesnes sąlygas investicijoms į startuolius, biudžeto gaunama nauda galėtų dar labiau išaugti.

### **13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:**

Rengiant įstatymo projektą buvo konsultuotasi su Lietuvos rizikos ir privataus kapitalo asociacija ir Lietuvos Respublikos finansų ministerija, kuri įstatymo projektui pasiūlė techninę korekciją, į kurią buvo atsižvelgta.

### **14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:**

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą: „rizikos kapitalo subjektas“, „privataus kapitalo subjektas“, „konvertuojamoji obligacija“.

### **15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:**

Nėra.

Teikia  
Seimo narys

Virginijus Sinkevičius

## PRIEDAS NR. 1. POVEIKIO BIUDŽETUI VERTINIMAS

Lietuvos rizikos ir privataus kapitalo asociacijos duomenis, šiuo metu rizikos ir privataus kapitalo fondai (toliau – Fondai) yra sukaupę 22 mln. Eur ir ketina sukaupti iki papildomų 56 mln. Eur investicijoms. Dalis šių lėšų bus panaudota Fondų investicijų administravimui, tačiau į startuolius ketinama investuoti iki 70 mln. Eur.

Fondo investicijų ciklas paprastai trunka 10 metų – 5 metus yra atliekamos investicijos, likusius 5 metus – atliekamas investicijų valdymas, auginama startuolių vertė, atliekamos paskesnės investicijos ir yra rengiamasi investicijų realizavimui. Pirmieji investavimo metai yra aktyviausi, vėliau investicijų intensyvumas mažėja. Žemiau pateiktoje lentelėje nurodoma, kaip per artimiausius metus būtų formuojamos investicijos.

|                                                          | 2019   | 2020   | 2021   | 2022   | 2023  |
|----------------------------------------------------------|--------|--------|--------|--------|-------|
| Planuojama skirti investicijoms, tūkst. Eur              | 15.000 | 15.000 | 20.000 | 10.000 | 5.000 |
| Portfelio dalis, proc. (konvertuojamosios obligacijos)   | 35%    | 50%    | 70%    | 70%    | 70%   |
| Investicijos į konvertuojamąsias obligacijas, tūkst. Eur | 5.250  | 7.500  | 14.000 | 7.000  | 3.500 |

Kaip galime matyti, tikimasi, kad priėmus Pelno mokesčio įstatymo pakeitimą, investicijos į konvertuojamąsias obligacijas ženkliai augs ir sudarys reikšmingą Fondų investicijų portfelio dalį.

Investicijos į konvertuojamąsias obligacijas įprastai trunka 3 metus. Praėjus šiam laikotarpiui, šios obligacijos gali būti konvertuojamos į nuosavybės vertybinius popierius. Atlikus tokį konvertavimą, startuoliui nebelieka prievolės Fondui mokėti palūkanas ir Fondas nebegauna tokių veiklos pajamų. Žemiau pateiktoje lentelėje nurodoma, kiek Fondai galėtų gauti palūkanų iš konvertuojamųjų obligacijų iki jų konvertavimo, jei yra taikoma 5 proc. palūkanų norma.

|                                       |        | Konvertuojamų obligacijų palūkanos (palūkanų norma 5 proc.), tūkst. Eur |      |       |       |       |      |      |      |      |      |
|---------------------------------------|--------|-------------------------------------------------------------------------|------|-------|-------|-------|------|------|------|------|------|
|                                       |        | 2019                                                                    | 2020 | 2021  | 2022  | 2023  | 2024 | 2025 | 2026 | 2027 | 2028 |
| Investicijos į konv. obl., tūkst. Eur |        |                                                                         |      |       |       |       |      |      |      |      |      |
| 2019                                  | 5.250  | 263                                                                     | 263  | 263   |       |       |      |      |      |      |      |
| 2020                                  | 7.500  |                                                                         | 375  | 375   | 375   |       |      |      |      |      |      |
| 2021                                  | 14.000 |                                                                         |      | 700   | 700   | 700   |      |      |      |      |      |
| 2022                                  | 7.000  |                                                                         |      |       | 350   | 350   | 350  |      |      |      |      |
| 2023                                  | 3.500  |                                                                         |      |       |       | 175   | 175  | 175  |      |      |      |
| 2024                                  |        |                                                                         |      |       |       |       |      |      |      |      |      |
| 2025                                  |        |                                                                         |      |       |       |       |      |      |      |      |      |
| 2026                                  |        |                                                                         |      |       |       |       |      |      |      |      |      |
| 2027                                  |        |                                                                         |      |       |       |       |      |      |      |      |      |
| 2028                                  |        |                                                                         |      |       |       |       |      |      |      |      |      |
| Sukaupta palūkanų suma per metus      |        | 263                                                                     | 638  | 1.338 | 1.425 | 1.225 | 525  | 175  |      |      |      |

Šias palūkanų pajamas priskyrus konkrečiam mokestiniam laikotarpiui, galime nustatyti poveikį biudžetui, remiantis prielaida, jog šioms palūkanų pajamoms yra netaikomas pelno mokestis. Žemiau pateikiamoje lentelėje nurodoma, koks poveikis biudžetui galėtų susidaryti per Fondų investicijų ciklą. Tas poveikis biudžetui dėl Pelno mokesčio įstatymo pakeitimo **galėtų sudaryti 838 tūkst. Eur.**

|                                                          | 2019      | 2020      | 2021       | 2022       | 2023       | 2024      | 2025      | 2026 | 2027 | 2028       |
|----------------------------------------------------------|-----------|-----------|------------|------------|------------|-----------|-----------|------|------|------------|
| Investicijos, tūkst. Eur                                 | 15.000    | 15.000    | 20.000     | 10.000     | 5.000      |           |           |      |      |            |
| Portfelio dalis, proc. (konvertuojamos obligacijos)      | 35%       | 50%       | 70%        | 70%        | 70%        |           |           |      |      |            |
| Investicijos į konvertuojamąsias obligacijas, tūkst. Eur | 5.250     | 7.500     | 14.000     | 7.000      | 3.500      |           |           |      |      |            |
| Obligacijų palūkanos, tūkst. Eur                         | 263       | 638       | 1.338      | 1.425      | 1.225      | 525       | 175       |      |      |            |
| <b>Pelno mokestis, tūkst. Eur</b>                        | <b>39</b> | <b>96</b> | <b>201</b> | <b>214</b> | <b>184</b> | <b>79</b> | <b>26</b> |      |      |            |
| <b>Pelno mokestis iš viso, tūkst. Eur</b>                |           |           |            |            |            |           |           |      |      | <b>838</b> |